

Rindert Kromhout

APRIL IS DE WREEDSTE MAAND

~

Leopold / Amsterdam

Voor Jacques Dohmen

Eerste druk 2013

Copyright © 2013 Rindert Kromhout

Omslagontwerp Nanja Toebak

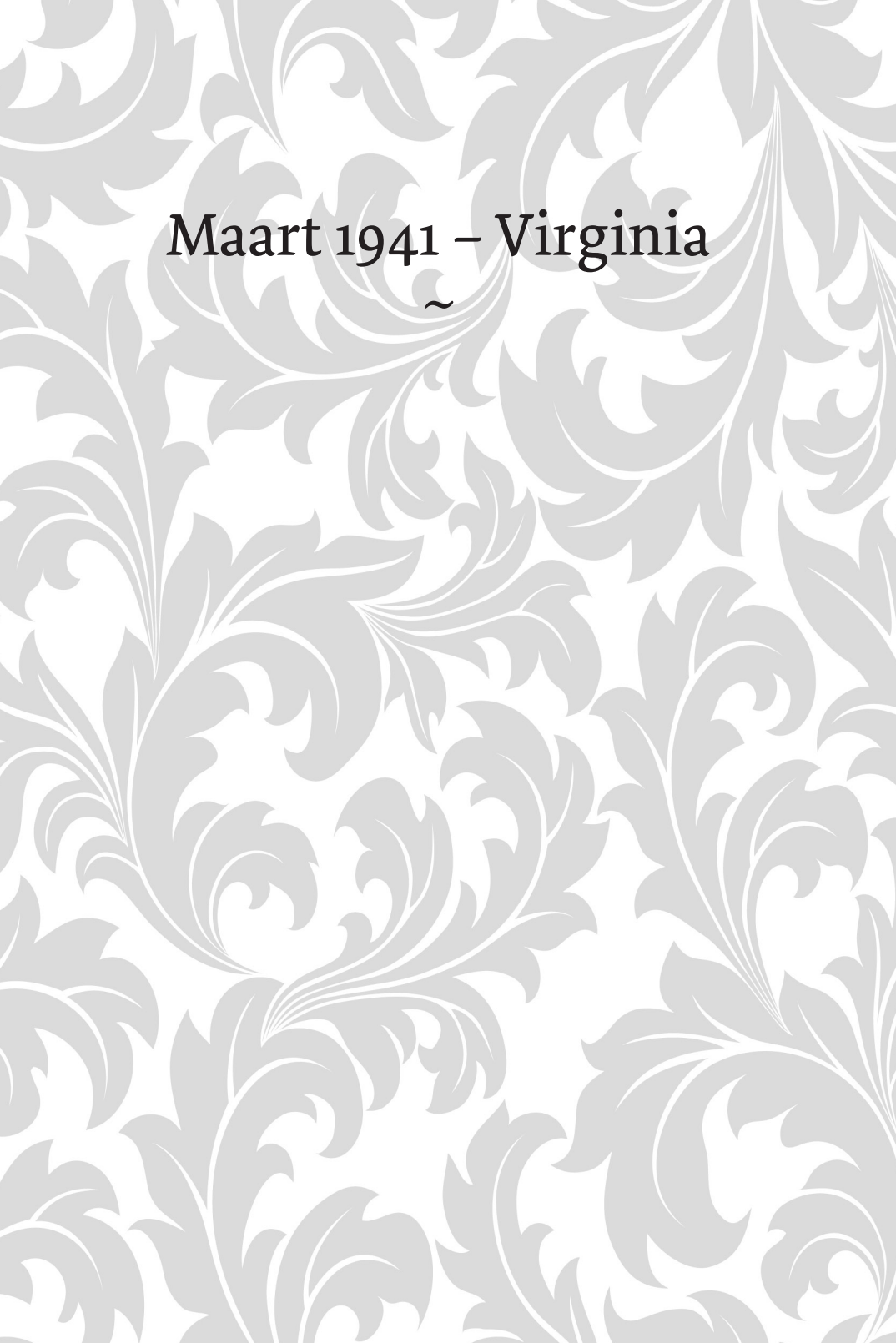
Omslagbeeld Getty Images

Uitgeverij Leopold, Amsterdam / www.leopold.nl

NUR 300 / 285 / ISBN 978 90 258 6407 1

Uitgeverij Leopold drukt haar boeken op papier met het fsc®-keurmerk. Zo helpen we waardevolle oerbossen te behouden.

Maart 1941 – Virginia

~

8 Virginia was verdwenen! Virginia Woolf, mijn tante, de schrijfster, mijn leermeesteres, onze vriendin. Ze was weg.

Haar tuinman belde op om ons op de hoogte te brengen. ‘Mr. Woolf is haar aan het zoeken,’ zei hij tegen Duncan.

Mijn moeder legde haar penseel neer. ‘Ik moet ernaartoe. Haal de auto,’ zei ze.

Duncan trok zijn jas aan.

‘Hoezo verdwenen?’ vroeg ik.

‘Weet ik niet, Quentin,’ zei mijn moeder. Ze ging naar buiten. We liepen achter haar aan.

‘Waar is Virginia heen?’ vroeg Angelica.

‘Weet ik niet.’ Ze klonk kribbig. Er was iets mis. Ze had haar penseel niet schoongemaakt.

‘Wij gaan mee,’ zei Angelica.

‘Nee,’ zei mijn moeder. Ze keek ons aan en fronste. ‘Goed,’ zei ze.

Duncan reed de auto voor. We stapten in. Angelica en ik gingen op de achterbank zitten.

Er waren twee manieren om naar Rodmell te rijden, waar Virginia en Leonard woonden. Over de noordelijke autoweg naar het stadje Lewes en dan over een smalle weg naar het zuiden. Of over de modderige boerenweggetjes richting de kust, vervolgens via de draaibrug de rivier over en daarna naar het noorden. We namen de autoweg.

Later vroeg ik me af wat er zou zijn gebeurd als we die andere weg hadden genomen.

Duncan reed snel. Mijn moeder zat naast hem en keek zwijgend voor zich uit.

‘Wat bedoelt die tuinman met “verdwenen”?’ vroeg ik.

‘Weet ik niet.’

Angelica en ik zeiden niets meer. Mijn moeders strakgetrokken schouders dwongen ons tot zwijgen.

Toen we vijftien minuten later in Rodmell arriveerden, troffen we oom Leonard aan in de tuin achter zijn huis, Monk’s House. Hij zat op een bankje en had Virginia’s wandelstok als een wapen in zijn gebalde handen. ‘Die dreef op de rivier,’ zei hij. Hij keek niet naar ons op. Zijn rug leek nog krommer dan anders.

‘Mijn god,’ zei mijn moeder. ‘En Virginia? Heb je haar gevonden?’

Leonard antwoordde niet. Nee, zeiden zijn ogen.

Angelica en ik keken elkaar aan. Wat wás dit?

‘Ze heeft het al eerder willen doen,’ zei Leonard. ‘Een dag of tien geleden kwam ze drijfmat thuis van een wandeling. Het regende wel, maar zo nat als zij toen was, dat deugde niet. Ze zag eruit alsof ze in een sloot had gelegen en was vreselijk overstuur.’

Hij praatte snel en nerveus, angst klonk door in iedere lettergreep. Hij maakte me bang.

‘Waarom vertel je dat nu pas?’ vroeg mijn moeder.

‘Ik heb geprobeerd haar te kalmeren,’ zei Leonard, ‘maar ze weigerde naar bed te gaan. Ze zei dat er niets aan de hand was en wilde het huis uit. Een voorbijganger zag ons toen we door het dorp liepen en bood ons een kop thee aan in de pub. Hij dacht dat we vluchtelingen uit Londen waren, slachtoffers van Duitse bommen, zo miserabel zag Virginia eruit. Ze kon er wel om lachen. Ze lacht bijna nooit meer de laatste tijd. Ik had haar niet alleen moeten laten.’

Mijn moeder ging naast hem zitten en legde een hand op de wandelstok. Wij bleven staan. Overvallen door wat ik zag en hoorde en voelde, zocht ik naar woorden om iets te zeggen, te vragen, maar Angelica was me voor. ‘Mama...’ begon ze.

‘Ze heeft een afscheidsbrief voor me achtergelaten,’ zei Leonard.

Mijn moeders blik verstrakte. ‘Een afscheidsbrief. Wat staat erin?’

10 ‘Haar kaplaarzen en bontmantel zijn ook weg,’ zei Leonard. ‘Daar heeft ze over nagedacht. Als ze de rivier instapt, lopen die laarzen vol en zuigt het bont het water op. Ze zal loodzwaar worden en...’

Angelica kneepte in mijn arm. ‘Mama...’ zei ze weer.

‘Wat staat er in die brief?’ vroeg mijn moeder.

‘Ze wil dat ik al haar papieren vernietig.’

‘Mag ik hem zien?’

Leonard stond op. Mijn moeder ook. Leonard was een lange, magere man, meer dan een kop groter dan mijn moeder. Hij moest zich bukken bij de lage achteringang van het huis. Samen gingen ze naar binnen.

Duncan hield Angelica en mij tegen. ‘Laat ze maar even.’

Samen kwamen ze naar buiten.

‘Virginia is weggelopen en in de war,’ zei mijn moeder. ‘We moeten allemaal gaan zoeken. Neem haar mee hiernaartoe als je haar vindt.’

‘Ja,’ zei ik. ‘Maar...’

‘Waarom is ze weggelopen?’ vroeg Angelica.

‘Weet ik niet.’ Weer die afwerende toon.

‘Ik blijf hier,’ zei Leonard. ‘Als ze een leeg huis aantreft, wordt ze doodongelukkig. Ik moet de politie bellen.’

We lieten hem achter.

Duncan en mijn moeder gingen naar de rivier, naar de plek waar Virginia’s wandelstok was gevonden. Angelica en ik wilden met hen meelopen, maar mijn moeder zei: ‘Gaan jullie die kant op.’ Ze wees naar een heuvel.

‘Goed,’ zei ik. ‘We zullen roepen als we haar zien.’

We klommen de heuvel op. Het was maart en Engeland was grijs. Een boer was zijn akker aan het omploegen, meeuwen volgden hem krijgend. Een zwerm kleine vogels vloog over.

Pas nu mijn zus en ik samen waren, hadden we de tijd tot ons door te laten dringen dat er iets echt heel erg mis moest zijn.

11

‘Ik ben bang,’ zei Angelica.

‘Ik ook,’ zei ik. ‘Ik wil dat we haar vinden.’

‘Weet je wat ze vorige week aan me vroeg?’ zei Angelica. ‘Ze vroeg: “Hou je van me, Pixerina?”’

‘O,’ zei ik. Ik ging er niet op in, was te druk bezig met mijn eigen gedachten. Was Virginia dood? Had ze zelfmoord gepleegd? Hoe kon dat nou?

Ze was de laatste tijd somber, had ik gemerkt, maar dat was niet voor het eerst. Ze was altijd somber als ze net een boek af had. Dan voelde ze zich leeg en uitgeput en was ze er zeker van dat ze een heel slecht boek had geschreven. Maar die neerslachtige buien gingen altijd weer voorbij als Leonard het manuscript had gelezen en zei dat het een succes zou worden. Was het dit keer anders? Wat had Leonard over haar nieuwe boek gezegd?

Van boven op de heuvel konden we naar alle kanten kijken. We zagen de lege akkers, de kale bomen, de voetpaden die dwars door de velden met schapen liepen, de afgebrande hooiberg, de rivier die strak als een kanaal richting de kust ging. Bij de rivier stond Duncan, met zijn arm om mijn moeders schouders. Ze keken naar het water. Virginia zagen we nergens.

‘Misschien is ze naar huis gegaan,’ zei Angelica.

‘Ja...’ zei ik.

We daalden de heuvel af naar de twee mensen bij de rivier. Het had geen zin hier langer te blijven. Er was niemand. We gingen terug.

Monk's House was een klein, wit huis met een enorme achtertuin. We liepen weer om het huis heen, want de voordeur werd nooit gebruikt. Mijn lievelingsplek was het stenen trapje dat je moest afdalen om door de achteringang naar binnen te gaan. Als het regende stroomde de regen langs dat trapje het huis in en vormden zich plasjes op de plavuizen. Toen ik een kind was zat ik graag op mijn hurken naar al dat water te kijken.

Het was een huis vol boeken. Virginia schreef ze, Leonard gaf ze uit. Hij publiceerde niet alleen Virginia's boeken, maar ook die van de andere schrijvers die Monk's House voortdurend bevolkten. Bijna altijd was er wel een schrijver of dichter op bezoek. Nu niet. Leonard was alleen en zat nog altijd, of weer, in de tuin.

'Weet je al iets?' vroeg mijn moeder.

'Ik heb een tweede brief gevonden,' zei Leonard. 'Hij is voor jou, Vanessa.'

Mijn moeder liep het huis in. Door het raam zag ik hoe ze de envelop openscheurde.

We gingen achter haar aan.

'Wat schrijft ze?' vroeg Angelica.

Mijn moeder stopte de brief in haar jaszak. 'Dat ze van ons houdt.'

'En verder?'

'Later,' zei mijn moeder. 'Niet nu.'

'Maar mama...'

'Ik zei: niet nu.'

Het nieuwe dienstmeisje bracht thee.

Die avond zaten we allemaal bij elkaar in Monk's House. Het was te donker geworden om opnieuw te gaan zoeken. Ook mijn vader was gekomen. Van Virginia was er nog altijd geen bericht. Maar als ze terugkwam, als ze terugkwam, wilden we er voor haar zijn. En als ze niet terugkwam...

Ik keek naar oom Leonard, die met zijn handen doelloos in zijn schoot tegenover mijn vader zat. Caesar, het klauwaapje, zat op zijn schouder. In een hoek van de kamer stond Virginia's wandelstok. De klok boven de haard tikte. Pinker stond kwispelend bij de voordeur.

'Ze is mijn kleine zusje,' zei mijn moeder.

'Ze is mijn lievelingstante,' zei Angelica.

Ik wilde ook iets zeggen, maar was bang dat mijn stem niet zou meewerken.

Leonard liep naar zijn bureau en liet ons dichtbeschreven vellen papier zien. Ik herkende Virginia's handschrift.

'Hier was ze mee bezig,' zei hij. 'Een verhaal over haar kinderen, om voor te lezen aan de Memoir Club. Het is prachtig. Haar nieuwe boek is ook prachtig.'

De Memoir Club, dat waren wij en onze vrienden. Om de paar maanden kwamen we bij elkaar, om zelfgeschreven verhalen of brieven voor te lezen over wat we hadden meegemaakt. Al die herinneringen samen moesten het levensverhaal worden van ons en de mensen van wie we hielden. In de verhalen voor de Memoir Club vertelden we elkaar wie we waren.

In onze familie werd veel geschreven, vrijwel elke dag en door bijna iedereen. De meesten van ons waren, denk ik, beter in schrijven dan in praten. Als we gelukkig waren, schreven we daarover. Als we ongelukkig waren, of kwaad, of vol verwachting of verlangen, schreven we. Als we het even niet meer wisten, of als we het even juist heel goed wisten, schreven we. Verhalen voor de Memoir Club, dagboeken, artikelen voor kranten en brieven, vooral brieven. Door brieven te schrijven voelden we ons met elkaar verbonden, hoe ver we soms ook bij de anderen vandaan waren.

We hadden afgesproken dat er dit voorjaar in april weer een Memoir Club Avond zou komen, als de oorlog het tenminste

niet verhinderde. De oorlog verhinderde veel. Virginia, mijn moeder en Duncan zouden dit keer een voordracht houden. Duncan had al aangekondigd dat we van hem niet veel hoefden te verwachten. ‘Ik ben niet zo handig met woorden,’ had hij gezegd. Dat zei hij altijd als hij iets moest schrijven, maar zijn verhalen waren net zo geestig en boeiend als die van de anderen. Als Duncan iets moest timmeren, zei hij dat hij niet zo handig was met gereedschap. Duncan wilde liever schilderen. Hij was net als mijn moeder.

‘Virginia genoot altijd van de Memoir Club,’ zei mijn vader. Hij schrok. ‘Geniet, bedoel ik.’

‘Mag ik het verhaal lezen?’ vroeg mijn moeder.

‘Het is nog niet af,’ zei Leonard.

‘Dat maakt niet uit.’

Leonard gaf het haar. ‘Goed, neem het maar mee.’ Hij glimlachte verkrampt. ‘Vinden jullie het erg als ik zeg dat ik nu liever alleen wil zijn?’ Het was geen vraag. We stonden op.

We namen de weg naar het zuiden.

Toen we weer thuis waren, ging mijn moeder meteen, nog met haar jas aan, aan tafel zitten. Ze begon Virginia’s verhaal te lezen met een gretigheid alsof ze er aanwijzingen in zou vinden over Virginia’s verdwijning of verblijfplaats.

Mijn vader stookte het vuur in de haard op. Hij zei: ‘Ze zou willen dat die avond doorging. Juist nu.’

‘Welke avond?’ vroeg Angelica.

‘De Memoir Club.’

Mijn moeder reageerde niet, ze las verder.

‘Mama,’ zei Angelica, ‘waarom is Virginia weg? Waarom zou ze niet meer willen leven? Want dat denken jullie toch, dat het zou kunnen dat ze misschien dood is?’

Ik had bewondering voor de voorzichtige manier waarop ze deze verschrikkelijke vraag stelde. Zelf had ik het woord ‘dood’ nog niet durven uitspreken.

Mijn moeder keek op van Virginia's verhaal. 'Ja...' zei ze, 'we denken dat dat zou kunnen...'

'Komt het door de oorlog?' vroeg Angelica.

'Nee,' zei ik. We wisten dat Virginia en Leonard benzine in de garage hadden om samen te sterven als Hitler ons land zou binnenvallen. Maar Hitler was er nog niet. En Virginia alleen was niet Virginia en Leonard samen.

'Komt het door oom Leonard? Heeft hij iets gedaan waardoor ze boos is? Is ze daarom weggelopen?'

'Het komt niet door Leonard.'

'Komt het door ons?'

'Nee.'

'Wat is er dan wel aan de hand?' vroeg Angelica.

Mijn moeder keek stuurs. 'Vraag niet zoveel. Er zijn vragen waarop we geen antwoord kunnen geven.'

'Waarom niet?' vroeg Angelica.

'Wat staat er in die brief?' vroeg ik.

'Ik zei: vraag niet zoveel.' Mijn moeder stond op. 'Ik ben moe. Ik denk dat het beter is als we nu allemaal naar bed gaan.'

Angelica en ik gingen naar boven. 'Mag ik in jouw kamer slapen?' vroeg ze.

'Natuurlijk. Graag.' Ik was blij met dat verzoek. Ook ik wilde nu niet alleen zijn.

'Maar ik wil niet praten,' zei Angelica. 'Ik wil nadenken.'

'Goed,' zei ik.

Lang en stil en samen lagen we wakker. Ik had me zelden eerder zo somber gevoeld. Het kon gewoon niet waar zijn dat ze dood was. Wat moesten we zonder Virginia, onze beste vriendin?

Ik huilde en hoopte dat Angelica het niet merkte. Ik wilde haar niet overstuur maken.

De volgende ochtend belde Leonard op. Virginia was nog steeds niet gevonden. De politie keek naar haar uit. Het hele dorp keek naar haar uit. Hij wilde niet dat we naar hem toe kwamen.

16 Na het ontbijt bleven we allemaal in de eetkamer zitten. Het was lang geleden dat mijn moeder en Duncan niet met een naar hun atelier waren gegaan. Er werd gerookt, er werd naar buiten gestaard, naar de zwarte vijver in de tuin.

‘Virginia zou graag willen dat de Memoir Club gewoon doorgaat,’ zei mijn vader weer. ‘En ik eerlijk gezegd ook. Juist nu. Schrijf over Virginia, Vanessa. Ik denk dat dit het juiste moment is. Begrijp je wat ik je wil zeggen?’

Mijn moeder knikte. ‘Ik begrijp je, Clive, maar ik moet erover nadenken. Ik weet het eerlijk gezegd niet. Ik heb nu wel iets anders aan mijn hoofd dan de Memoir Club.’

‘Het zal je goeddoen,’ zei mijn vader. ‘Je weet dat het je goed zal doen.’

‘Waarom willen jullie geen antwoord geven op onze vragen?’

‘Dat hebben we aan Virginia beloofd.’ Mijn moeder stond op en verdween. Haar antwoord maakte het raadsel alleen maar groter.

We wachtten. De telefoon ging niet. Grace, onze kokkin en huishoudster, dekte de tafel voor de lunch.

We aten zwijgend. Angelica keek naar mijn moeder, ernstig, streng. Ik kon niet zien wat er in haar omging.

Mijn moeder zei: ‘Clive, ik heb nagedacht. Je hebt gelijk. Het is het juiste moment. Ik wil over Virginia schrijven. Ik wil schrijven over waar ik aan denk. Het is beter dan alleen maar afwachten en verdrietig zijn.’

‘Je doet alsof je al zeker weet dat ze dood is,’ zei Angelica.

‘En als ze nog leeft en ineens terugkomt...’ zei mijn vader.